

Text č. 2

Amnesty International se od svých počátků věnovala také situaci v Československu. Jeden z osmi vězňů zmíněných v uvedeném článku Petra Benensona byl i arcibiskup Josef Beran, držený ve vazbě komunistickým režimem. Pomoc v následujících letech potřebovali i mnozí další.

Akce Amnesty International spočívaly mimo jiné ve vysílání pozorovatelů na soudní procesy, získávání informací, které následně šířila po světě, vydávání tzv. urgentních apelů, ve kterých byl vysvětlen případ nespravedlivě vězněného s doporučením psát dopisy odpovědným úřadům.

Amnesty International také poskytovala materiální pomoc rodinám vězňů svědomí a ze svých podpůrných fondů pomáhala samotným vězňům po jejich návratu z vězení. Na nejvyšší úrovni Amnesty International oslovovala československou vládu, aby dodržovala základní lidská práva.

V oblasti podpory a pomoci konkrétním obětem porušování lidských práv a zlepšování právního stavu v Československu se Amnesty International podařila řada drobných kroků, jako byla podmíněčná propuštění nebo přerušení výkonu trestu, formálně třeba ze zdravotních důvodů. Určité formy zacházení s občany se postupně stávaly nepřijatelnými. Jakýkoliv exces ze strany představitelů režimu pro něj znamenal uvnitř i vnější obtíže.

Zájem o vězně svědomí projevoval například zasíláním dopisů měl pro vězně významný důsledek, kterým byly respekt a opatrnost vězňů.

Akce Amnesty International si můžeme ukázat na konkrétním příkladu jednoho z československých vězňů svědomí – Petra Cibulky¹:

Petr Cibulka byl adoptován Amnesty International jako vězeň svědomí. Poprvé se tak stalo v roce 1978, kdy byl spolu se svými přáteli odsouzen ke dvěma letům vězení za pobuřování. Příčinou se staly jejich neoficiální kulturní aktivity (distribuce nahrávek a kazet, šíření textů českých undergroundových skupin a pořádání bytových koncertů).

Podmínky věznění byly těžké, např. za neplnění vysokých pracovních norem vězni dostávali menší dávky jídla. Petr Cibulka byl navíc svými spoluvězni bit a také trestán umístěním do podzemní cely a polovičními dávkami jídla. Za humánní zacházení s vězněm Amnesty International apelovala v září 1979 u Ministerstva spravedlnosti, nicméně i poté se situace opakovala a Petr Cibulka se rozhodl na protest držet hladovku. Za ni byl potrestán rokem vězení navíc. Propuštěn byl v roce 1981.

Stal se signatářem Charty 77 a členem Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Další trest přišel v roce 1985, kdy byl odsouzen k sedmi měsícům vězení a třem letům ochranného dohledu za kritické poznámky na adresu socialistického řádu v ČSSR, které pronesl v restauraci. Protože se podmínkám ochranného dohledu odmítl podrobit, byl v září 1986 znovu zatčen, uvězněn a odsouzen k trestu odnětí svobody na dva měsíce.

I po propuštění z vězení pokračoval ve své činnosti a podařilo se mu vybudovat rozsáhlou distribuční síť pro šíření oficiálně nepovolených hudebních nahrávek a literatury. V roce 1988 však byl znovu zatčen a obviněn z pobuřování, spekulace a nepovoleného podnikání. I tehdy jej Amnesty International adoptovala jako vězně svědomí, přesvědčena, že mu při jeho aktivitách nešlo o osobní zisk, ale o rozšiřování kulturních hodnot, které byly z jiných zdrojů nedostupné.

¹ Texty jsou citovány podle katalogu výstavy „AMNESTY INTERNATIONAL V ČESKOSLOVENSKU PŘED ROKEM 1989“, která se uskutečnila v roce 2006. Dostupné [online]: http://www.amnesty.cz/pdf-ke-stazeni/Vystava_AI_89.pdf

O situaci Petra Cibulky vydávala Amnesty International tyto zprávy: „Amnesty International získala informace, že zdravotní stav Petra Cibulky se od jeho uvěznění velice zhoršil a zhubl téměř o 25 kg. I přesto je nucen k těžké práci. Také má Amnesty International zprávy, že byl nucen strávit 15 dní na samotce, kde musel spát na kamenné podlaze a dostával minimum jídla. Když se Petr Cibulka ptal, proč byl takto potrestán, dostal za to dalších 15 dní samotky.

Vše nasvědčuje tomu, že Petr Cibulka je uvězněn za nenásilné vyjadřování svých názorů. Amnesty International ho považuje za vězně svědomí a žádá jeho bezpodmínečné a okamžité propuštění.“

Sám Petr Cibulka o pomoci ze strany AI prohlásil: „Díky těmto organizacím většina lidí ve vězení přežila. Mám dojem, že ta pomoc byla obrovská. Nedošlo k vraždám ve věznicích nebo k vynuceným sebevraždám...“